

Recenzije.

Dr. Milan Ivšić: Les problèmes agraires en Yougoslavie. Préface par Victor Boret, député anciens ministre de l'agriculture Paris 1926, Librairie Arthur Rousseau, 8°, IX + 376. Uz cijenu od 110 Dinara dobiva se i kod autora: Zagreb, Kaptol 31.

Nema sumnje, da je opsežno i iscrpivo djelo dr. M. Ivšića jedna od najmarkantnijih publikacija u inozemstvu i za inozemstvo o našim prilikama. Naročito ako se uzme u obzir činjenica, da Jugoslavija, agrarna zemlja u prvom redu, nije kroz osam godina svog državnog života dospjela do toga, da konačno uredi vitalno agrarno pitanje u zemlji. S tog je gledišta ova knjiga važna i za naše ljude, koji ili hoće ili moraju da zahvaćaju u rješenje našeg agrarnog problema.

Opsežna je ova radnja podijeljena u 3 dijela: I. dio radi o geografskom položaju i geološkoj formaciji države s obzirom na poljoprivrednu eksploataciju (str. 7.—20.). To je bezuvjetno nužno predznanje za svakog, tko hoće da o stvari sudi, a pogotovo da problem načelno rješava.

II. dio prikazuje historičke poglede na socijalno-juridičko i ekonomsko stanje seljačke klase u Jugoslaviji i to: feudalni režim u Hrvatskoj, Slavoniji i Sloveniji (str. 28.—52.) i otomanski agrarni režim u Bosni, Hercegovini, Srbiji, Staroj Srbiji i Macedoniji (str. 75.—92.).

U III. dijelu obrađuje autor najprije principe primijenjene kod provedbe agrarne reforme nakon godine 1918. (str. 97.—115.). Prikazuje zatim stanje veleposjeda u Hrvatskoj, Vojvodini i Sloveniji (str. 129.—162.), eksproprijaciju veleposjeda i unutrašnju kolonizaciju (str. 169.—221.), pa s prikazom agrarne politike u Bosni (str. 229.—263.) i Dalmaciji (str. 272. do 293.) dolazi do najglavnijih svojih izvoda u poglavljima o seljačkom posjedu, agrarnom individualizmu i njegovim posljedicama (str. 302. do 338.) i osvrtu na agrarnu reformu s gledišta agrarne politike (str. 348. do 368.).

Upirući se na statističke podatke pojedinih naših krajeva i držeci u vidu potrebe i napredak našeg seljačkog življa dr. Ivšić potcrtava naročito, da smisao za zadrudni život i zadrudni posjed nije izumro u narodu. Šta više on se ojačava (str. 329.), pa taj naravni pokret za kolektivnim familijarnim vlasništvom valja po njegovom mišljenju pomoći pozitivnim zakonskim uredbama. U zemlji, u kojoj je seljački stalež u jačini od 80% ima taj stalež i pravo, da si stvara zakonodavstvo, koje će štiti njega i zemlju, od koje živi kako on tako i svi ostali dijelovi naroda.

Moderni duh života pa i zakonodavstva pogoduje individualizmu. Mi, koji znamo seljački život na selima i koji vidjesmo raspadanje nekad jakih zadruga, a osiromašenje pojedinaca ostalih na tri do pet jutara zemlje, počesto pomišljamo: kako bi ipak valjalo naći neki način, da se spasi cijepanje posjeda u odveć malene čestice, a opet da se pogoduje i naprednom duhu, što ga nosi individualizam ličnom aktivnošću pojedinca. Rješenje ovog problema zagovara dr. Ivšić u kolektivnom familijarnom vlasništvu.

Nama se može činiti ovaj predlog teško izvedivim, jer traži naročito zakonodavstvo za one, koji žive u ovakovom kolektivnom familijarnom suvlasništvu. Ali život i težnja za održanjem ne pozna zapreka. Kad ne samo naši ekonomski, nego i naši seljački zakonodavci budu uvidjeli, gdje je spas i njima i nama, lako će se svladati sve poteškoće.

Ako se s ovog stanovišta procijeni do sada kod nas provedena agrarna reforma, lako je uvidjeti kakav će sud o njoj ispasti. A konačno kad znamo, kakovi su motivi bili od presudne važnosti kod njezinog provođenja, kako je došlo sve prije, nego stvarni ekonomski i nacionalni interes, do izražaja kod tako zvane unutrašnje kolonizacije, ne će nas čuditi, da ne nalazimo nikoga, tko bi kod nas s provedbom ovako važnog vitalnog narodnog problema bio zadovoljan. Oni, koji su imali u rukama vlast i provodili agrarnu reformu, nijesu imali ni znanja ni osjećanja za stvarni cilj reforme.

Publikacija dr. Ivšića zadovoljava ne samo s čisto naučnog gledišta, nego i s ovog našeg nacionalno-ekonomskog. Njegovi su izvodi mirni i stvarni, uvijek na činjenicama osnovani. Njihova se konstatacija, naročito u koliko iznose negativnu stranu bilanse agrarne reforme (str. 369.) ne će svidjeti s a m o onima, koji su skrivali ovo opće nezadovoljstvo i oslabljenje ekonomskog stanja narodnog.

Oprema knjige je prvorazredna. Tisak i papir besprikoran. Pred svakim poglavljem navedena literatura francuska, njemačka i domaća. Cijena od 110 dinara zaista nije za ovakovo djelo prevelika.

Profesori su pariške Sorbone istakli prigodom obrane teze izložene u ovoj knjizi, da ona služi na čast ne samo branitelju piscu dr. Ivšiću, nego i narodu, kojemu on pripada. Tu njihovu naročitu pohvalu mogu s pravom i s radošću ovdje da ponovim.

Dr. A. Živković.

Schumacher-Lindemann: Hilfsbuch für den katechetischen Religionsunterricht in den mittleren Klassen höherer Lehranstalten. 1. Die alt und neutestamentliche Geschichte. Freiburg im B. Herder & Co.

I Nijemci su u posljednim godinama mijenjali svoj nastavni plan, pa je zato trebalo već davno odobrene i prokušane knjige tomu novom planu prilagoditi. Tako je Dr. H. Lindemann preradio Schumacherove priručnike za povjesnu i liturgijsku obuku, a radi istoga razloga valjalo je preraditi i pomoćnu Schumacherovu knjigu za staro i novozavjetnu historiju. Da su to dobre knjige i da ih mogu zgodno da upotrijebe i daci i učitelji, najbolji je dokaz broj njihovih izdanja. Tako je ova, o kojoj govorimo, doživjela već 18 izdanja u 47 tisuća primjeraka, gdje ni one druge ne zastaju u tom broju za ovom. To je pravi priručnik, i ako nemaš odviše vremena na dispoziciju, da se iz kojeg većeg djela za školu spremiš, naći ćeš ovdje zapravo sve, što ti treba u redovnim prilikama. Sam se referat sv. Pisma smatra poznatim, pa se donosi samo ono, što služi u njegovu ilustraciju. Najšire se govori tu o Palestini, isporođuje se biblijski izvještaj o stvaranju s rezultatima prirodnih nauka, govori se o tekstovima, ukoliko se s njima služi Crkva navlastito u svojoj liturgiji, o Mesijskim proročtvima i tipovima i dodani su izvaci iz st. zavjetnih knjiga. Novi se zavjet tangira mnogo kraće, jedva u pet §§, a na kraju ima i ovdje izvadak iz novozavjetnih spisova.

Franjo Lasman.